Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*] SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 18. februārī [1]

Lieta C-504/14

Eiropas Komisija
pret

Grieķijas Republiku

Dabas aizsardzība — Direktīva 92/43/EEK — Dabisko dzīvotņu un savvaļas sugu aizsardzība — Jūras bruņurupuču Caretta caretta izplatība Kiparisijas [Kyparissia] līcī — Kopienā nozīmīga teritorija "Kiparisijas kāpas" — Sugu aizsardzība

I – **Ievads**

1. Ja savā lēmumā par Eiropas kāmi Francijas Elzasā Tiesa saskārās ar gandrīz jau katastrofālu stāvokli populācijas saglabāšanā [2], tad šajā tiesvedībā runa ir par iepriecinošāku situāciju. Pludmales Kiparisijas līcī Peloponēsas [*Peloponnes*] rietumu krastā pēdējos gados ir kļuvušas par jūras bruņurupuču *Caretta caretta* svarīgāko perēšanas vietu Eiropas Savienībā ar patstāvīgi pieaugošu ligzdu skaitu [3]. Iespējams, ka šī notikumu attīstība ir arī veicinājusi to, ka Starptautiskā dabas un dabas resursu saglabāšanas savienība (*International Union for Conservation of Nature and Natural Resources*, turpmāk tekstā – "*IUCN*") 2015. gadā bruņurupuču populāciju Vidusjūrā novērtēja kā "least concern", tātad ar zemāko apdraudējuma pakāpi tās novērtēšanas sistēmā [4].

2. Ar šiem panākumiem Grieķiju un nevalstiskās organizācijas (turpmāk tekstā – "NVO"), kuras vairāk nekā 20 gadus rūpējas par bruņurupuču aizsardzību, var tikai apsveikt.

3. Taču Komisija, ņemot vērā Dzīvotņu direktīvu [5], kā arī Konvencijas par Eiropas savvaļas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību [6] Pastāvīgā komiteja pieprasa veikt papildu aizsardzības pasākumus [7]. Komisijas kritika attiecībā uz sugas aizsardzības jomu ir, pirmkārt, par pieprasītajām konkrētajām aizsardzības tiesību normām, un, otrkārt, par nepieciešamajiem faktiskajiem aizsardzības pasākumiem. Tā kā attiecīgās pludmales saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu vienlaikus ir aizsargājamas teritorijas daļa, Komisija saskata arī tiesību normu par teritoriju aizsardzību pārkāpumu gan saistībā ar konkrētiem plāniem un projektiem, gan saistībā ar vispārējo pasliktināšanās aizliegumu.

1 — Oriģinālvaloda – vācu.

2 — Skat. manus secinājumus lietā Komisija/Francija (*Cricetus cricetus*, C-383/09, EU:C:2011:23, 73.–76. punkts) un attiecībā uz ļoti nelielo progresu kopš tā laika Francijas valdības ziņojumu Bernes konvencijas Pastāvīgajai komitejai par 2015. gadu, *T-PVS/Files* (2015) 46.

3 — Skat. kā jaunāko NVO *Archelon* ziņojumu Bernes konvencijas Pastāvīgajai komitejai par 2015. gadu, T-PVS/Files (2015) 53, 4. lpp.

4 — Http://www.iucnredlist.org/details/83644804/0.

5 — Padomes 1992. gada 21. maija Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 7. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā, 15. nod., 2. sēj., 102.–145. lpp.) redakcijā, kas ietverta Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvā 2006/105/EK (OV L 363, 368. lpp.).

6 — Atvērta parakstīšanai 1979. gada 19. septembrī Bernē, *European Treaty Series* Nr. 104; skat. arī OV 1982, L 38, 3. lpp.

7 — Par Pastāvīgās komitejas viedokli skat. tās *Recommendation Nº174 (2014) on the Conservation of the Loggerhead Sea Turtle (Caretta caretta) and of Sand Dunes and other Coastal Habitats in Southern Kyparissia Bay (Natura 2000 – GR 2550005 "Thynes Kyparissias", Peloponnesos, Greece)*.

4. Neraugoties uz pozitīvo kopējo situāciju, es Komisijas kritiku uzskatu par daļēji pamatotu. Proti, Grieķijas kompetentās iestādes šajā teritorijā pieļauj virkni darbību, kas negatīvi ietekmē gan bruņurupuču vairošanos, gan aizsargājamos kāpu dzīvotņu veidus. Šajā ziņā runa ir it īpaši par konkrētiem veidiem, kādā tūrismā tiek izmantotas pludmales, kā arī konkrētas ielas un ceļi, kā arī par zveju un māju būvniecību.

II – **Atbilstošās tiesību normas**

5. Dzīvotņu direktīvā ir paredzēta aizsargājamu teritoriju, t.s. Kopienā nozīmīgu teritoriju, noteikšana, kuras mērķis ir konkrētu dzīvotņu veidu (direktīvas I pielikums) un dažu dzīvnieku un augu sugu (direktīvas II pielikums) aizsardzība.

6. I pielikumā ir minēti arī dažādi kāpu dzīvotņu veidi, un II pielikumā ir minēts jūras bruņurupucis *Caretta caretta*. Pēdējais minētais pat tiek klasificēts kā prioritārs, tātad kā tāds, kurš ir īpaši aizsargājams.

7. Dzīvotņu direktīvas 4. panta 5. punktā ir reglamentēta tiesību normu par teritoriju aizsardzību piemērojamība laikā:

"Tiklīdz teritoriju iekļauj 2. punkta trešajā daļā minētajā sarakstā, uz to attiecas 6. panta 2., 3. un 4. punkts."

8. Komisija teritoriju "Kiparisijas kāpas" ("Θίνες Κυπαρισσίας") 2006. gadā pēc Grieķijas priekšlikuma iekļāva saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 4. pantu paredzētajā Kopienā nozīmīgu teritoriju sarakstā ar numuru GR2550005 [8]. Grieķija šo teritoriju ar likumu Nr. 3937/2011 noteica par īpaši aizsargājamu dabas teritoriju.

9. Teritoriju aizsardzība 6. panta 2.–4. punktā ir reglamentēta šādi:

"2. Dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās novērstu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu noplicināšanos, kā arī lai novērstu traucējumu, kas skar sugas, kuru dēļ noteikta attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem.

3. Visos plānos vai projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai nav vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus. Ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi uz minēto teritoriju un saskaņā ar 4. punkta noteikumiem, kompetentā valsts iestāde piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība, un vajadzības gadījumā noskaidrojusi plašas sabiedrības viedokli.

4. Ja, neņemot vērā negatīvu vērtējumu saistībā ar ietekmi uz teritoriju, alternatīvu risinājumu trūkuma dēļ plāns vai projekts tomēr ir jāīsteno sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā, kas ietver arī sociāla un ekonomiska rakstura intereses, tad dalībvalsts veic visus vajadzīgos kompensācijas pasākumus, lai nodrošinātu *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības aizsardzību. Dalībvalsts informē Komisiju par pieņemtajiem kompensācijas pasākumiem.

[..]."

8 — Komisijas 2006. gada 19. jūlija Lēmums 2006/613/EK, ar ko atbilstīgi Padomes Direktīvai 92/43/EEK pieņem Kopienas nozīmes teritoriju sarakstu Vidusjūras bioģeogrāfiskajam reģionam (OV L 259, 1. lpp.).

10. Līdz ar teritoriju aizsardzību Dzīvotņu direktīvā attiecībā uz konkrētām dzīvnieku un augu sugām, kas minētas IV pielikumā, tostarp jūras bruņurupuci *Caretta caretta*, ir paredzēti īpaši aizliegumi sugu aizsardzībai, kas ir noteikti 12. pantā:

"1. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām dzīvnieku sugām to dabiskās izplatības areālā izveidotu stingras aizsardzības sistēmu, aizliedzot:

a) [..];

b) minēto sugu īpatņu apzinātu traucēšanu, jo īpaši to vairošanās, mazuļu attīstības, ziemas guļas un migrāciju laikā;

c) [..];

d) vairošanās vai atpūtas vietu noplicināšanu vai iznīcināšanu."

III – **Fakti, pirmstiesas procedūra un prasījumi**

11. Kiparisijas līcī salīdzinoši lineāri ziemeļu-dienvidu virzienā atrodas apmēram 80 km gara smilšu pludmale. Apmēram 20 km no tās ietilpst aizsargājamā teritorijā "Kiparisijas kāpas".

12. Aizsargājamā teritorija aptver apmēram 300–600 metrus platu jūras daļu virzienā uz zemi. Tajā vispirms atrodas smilšu pludmale, kas aizmugurējā daļā pāriet dzīvotņu veidā 2110, embrioniskas ceļojošās kāpas. Daļēji tam seko dzīvotņu veids 2260, *Cisto-Lavenduletalia* kāpu sklerofilie krūmāji. Uz dienvidiem no Vunaki [*Vounaki*] aiz pludmales un embrioniskajām ceļojošajām kāpām atrodas pat divi prioritāri kāpu dzīvotņu veidi, proti, 2270*, kokiem apaugušas kāpas ar *Pinus pinea* un/vai *Pinus pinaster*, un 2250*, piekrastes kāpas ar *Juniperus spp*. Visbeidzot, aiz pludmales ir sastopams arī dzīvotņu veids 9540, Vidusjūras priežu meži ar endēmiskām *Mesogean* priedēm, kas teritorijas platības ziņā ir gandrīz pielīdzināms kopējai kāpu dzīvotņu veidu platībai, kā arī nedaudz mazākā platībā Vunaki tuvumā – dzīvotņu veids 5210, kokveida krūmāji ar *Juniperus spp.*[9].

13. Šajā gadījumā galvenokārt runa ir par apmēram 10 km garu platību starp apdzīvotām vietām Eleu [*Elaia*] un Kalonero [*Kalo Nero*]. Atbilstoši standarta veidlapai par šo teritoriju[10] minētajā platībā atrodas viena no svarīgākajām Vidusjūras pludmalēm, kurā notiek jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās. Lietas dalībnieki ir vienisprātis, ka šobrīd tā ir pat vissvarīgākā vairošanās pludmale.

14. NVO, kuru mērķis ir bruņurupuču aizsardzība, vēršas pret vairākām darbībām pludmalēs, un tādēļ tās ir iesniegušas Komisijā sūdzību pret Grieķiju.

15. Pēc neformālas informācijas apmaiņas ar Grieķijas iestādēm Komisija 2011. gada 28. oktobrī lūdza Grieķiju sniegt viedokli par pārmetumu attiecībā uz Dzīvotņu direktīvas 6. un 12. panta pārkāpumu. Lai gan Grieķijas sniedza papildu informāciju, Komisija turpināja uzskatīt, ka šīs tiesību normas ir pārkāptas, un 2012. gada 1. oktobrī iesniedza Grieķijai argumentētu atzinumu. Tajā tā noteica pēdējo termiņu pārkāpumu novēršanai, kas beidzās 2012. gada 1. decembrī.

16. Tā kā arī Grieķijas papildu atbildes Komisiju nepārliecināja, tā 2014. gada 12. novembrī cēla šo prasību.

9 — Atbilstoši 2014. gada jūlijā notikušajai iekļaušanai sarakstā, 1. pielikums, atbildes raksta 1. punkts.

10 — http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=GR2550005.

17. Eiropas Komisijas prasījumi ir šādi:

a) atzīt, ka Grieķijas Republika nav izpildījusi savus pienākumus, kas izriet no:

— Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. un 3. punkta, jo

aa) tā nav veikusi atbilstošus pasākumus, lai novērstu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu pasliktināšanos, kā arī to sugu traucēšanu, kurām šīs dzīvotnes tika izveidotas;

bb) tā ir atļāvusi (neveicot nekādu atbilstošu ietekmes novērtējumu, kā noteikts 6. panta 3. punktā) veikt darbības, kas var būtiski ietekmēt aplūkojamo dzīvotni – atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem –, samazinot un iznīcinot prioritārās sugas *Caretta caretta*, kura atrodas šajā apgabalā, ligzdošanas vietas, radot traucējumus šai sugai un, galu galā, samazinot un iznīcinot kāpu dzīvotnes 2110, 2220 un prioritāro dzīvotni 2250;

— šīs direktīvas 12. panta 1. punkta b) un d) apakšpunkta, jo tā nav veikusi pasākumus, kas vajadzīgi, lai ieviestu un piemērotu efektīvu jūras bruņurupuču *Caretta caretta* (prioritārā suga) stingras aizsardzības sistēmu Kiparisijas līcī tādā veidā, lai novērstu jebkādus traucējumus šai attiecīgajai sugai vairošanās periodā un jebkādas darbības, kas var izraisīt šīs sugas vairošanās vietu pasliktināšanos vai iznīcināšanu;

b) piespriest Grieķijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

18. Grieķijas Republikas prasījumi ir šādi:

a) prasību noraidīt;

b) piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

19. Komisija un Grieķija vispirms viedokli pauda attiecīgi divos procesuālos rakstos. Pēc tiesvedības rakstveida daļas pabeigšanas 2015. gada 29. aprīlī Komisija 2015. gada 16. jūnijā lūdza atzīt par pieņemamu jaunu pierādījumu, proti, Grieķijas Valsts padomes atzinumu Nr. 32/2015 par Prezidenta dekrēta attiecībā uz reģionāla parka noteikšanu Kiparisijas līcī projektu.

20. Visbeidzot, 2016. gada 13. janvārī lietas dalībnieki piedalījās tiesas sēdē.

IV – **Juridiskais vērtējums**

21. Komisija pārmet Grieķijai, ka tā teritorijas "Kiparisijas kāpas" daļā esot pārkāpusi Dzīvotņu direktīvā noteiktos pienākumus attiecībā uz teritoriju un sugu aizsardzību. Atšķirībā no Komisijas argumentācijas secības, vispirms analizēšu teritorijas aizsardzību, jo šajā kontekstā var tikt visaptveroši aplūkots Komisijas norādītais kaitējums, savukārt sugu aizsardzība attiecas tikai uz jūras bruņurupučiem *Caretta caretta*.

22. Uz abiem prasības pamatiem attiecas secinājums, ka pienākuma neizpildes esamība ir jāvērtē atkarībā no situācijas dalībvalstī, kāda tā ir argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, tātad 2012. gada 1. decembrī. Pēc tam notikušas izmaiņas Tiesa nevar ņemt vērā [11].

23. Taču vispirms ir jāanalizē Komisijas vēlāk iesniegtā pierādījuma pieņemamība.

11 — Spriedums Komisija/Francija (*Cricetus cricetus*, C-383/09, EU:C:2011:369, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).

A – *Par vēlāk iesniegtā atzinuma pieņemamību*

24. Saskaņā ar Reglamenta 128. panta 2. punkta pirmo un otro teikumu puses izņēmuma kārtā var sniegt papildu pierādījumus vai izteikt pierādījumu piedāvājumus vēl pēc tiesvedības rakstveida daļas pabeigšanas. Pusēm ir jāmotivē kavēšanās šo ziņu iesniegšanā.

25. Komisijas vēlāk 2015. gada 16. jūnijā iesniegto atzinumu par Prezidenta dekrēta projektu attiecībā uz vairāku teritoriju Kiparisijas līcī aizsardzību ir pieņēmusi Grieķijas Valsts padome. Tajā tostarp tiek norādīts uz riskiem attiecībā uz teritoriju "Kiparisijas kāpas".

26. Atzinumā ir norādīts, ka tas ticis pieņemts 2015. gada 8. aprīlī. Uz kopijas, kuru Komisija ir iesniegusi Tiesai, ir saskatāma 2015. gada 15. aprīlī rokrakstā izdarīta atzīme par apstiprināšanu. Galu galā Grieķija šo viedokli ir minējusi savā atbildes rakstā uz repliku, kas Tiesā tika saņemts 2015. gada 29. aprīlī.

27. Komisija, lietas dalībniekiem neiebilstot, norāda, ka tā par šo atzinumu esot uzzinājusi tikai pēc tiesvedības rakstveida daļas pabeigšanas. Šī argumentācija, ņemot vērā iepriekš minētos datumus, ir ticama. Ir jāpieņem, ka Komisija vēlākais no atbildes raksta uz repliku uzzināja par atzinuma esamību. Pēc tam tai šis dokuments bija jāiegūst un jānovērtē tā nozīme šajā tiesvedībā. Tādēļ ar Komisijas argumentāciju pietiek, lai pamatotu, kāpēc tā atzinumu iesniedza tikai 2015. gada 16. jūnijā. Turklāt šā pierādījuma ņemšana vērā šajā gadījumā nenovilcina tiesvedību.

28. Grieķija iebilst, ka atzinumā neesot ietverta nekāda jauna informācija, un tā ņemšanu vērā uzskata par izslēgtu arī tādēļ, ka tas esot sniegts tādā procedūrā par Prezidenta dekrēta pieņemšanu, kas vēl nav noslēgusies.

29. Mani šie abi argumenti nepārliecina.

30. Tas, kāda informācija ir ietverta atzinumā un vai tā ir jauna, ir jautājums par tā vērtējumu. Taču no tā nevar būt atkarīga šā pierādījuma pieņemamība. Turklāt atzinumā tiek apstiprināti konkrēti Komisijas iebildumi, it īpaši saistībā ar pieaugošo spiedienu uz aizsargājamo teritoriju.

31. Atzinuma kā pierādījuma spēks nav arī uzskatāms par apšaubāmu tādēļ, ka tas ir ticis sniegts procedūrā, kas vēl nav noslēgusies. Iespējams, ka minētais būtu jāvērtē citādi, ja runa būtu par atzinuma projektu, kurš vēl būtu jāpieņem ar galīgu spēku. Taču šajā gadījumā tas tā nav. Attiecīgi Tiesa arī iepriekš ir jau pamatojusies uz šādu atzinumu [12].

32. Papildus ir jānorāda, ka atzinuma ņemšanu vērā neizslēdz nedz pienākumu neizpildes procedūras pirmstiesas procedūras nozīme, nedz arī attiecīgais pārkāpuma izvērtēšanas termiņš, 2012. gada 1. decembris. Proti, šis atzinums tiesvedības priekšmetu nevar paplašināt nedz laika, nedz satura ziņā, taču principā ar to var pierādīt tiesvedības priekšmetā ietilpstošos Komisijas iebildumus.

33. Tādēļ es ierosinu Tiesai atzinumu pieņemt kā pierādījumu.

12 — Skat. spriedumu Komisija/Grieķija (*Caretta caretta*, C-103/00, EU:C:2002:60, 28. punkts).

B – *Par teritorijas aizsardzību*

34. Teritorijas aizsardzība saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2.–4. punktu ir spēkā atbilstoši 4. panta 5. punktam, tiklīdz dalībvalsts ir izteikusi priekšlikumu par attiecīgo teritoriju un Komisija to ir iekļāvusi aizsargājamo teritoriju sarakstā. Līdz ar to šajā gadījumā skartajai teritorijai "Kiparisijas kāpas" tiesību normas par aizsardzību bija piemērojamas kopš 2006. gada 19. jūlija, datuma, kad tika paziņots par attiecīgo Komisijas lēmumu [13].

35. Komisija iebilst pret to, ka tiek pārkāpts vispārējais pasliktināšanās aizliegums saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu (par to 1) punktā) un pienākums saskaņā ar 6. panta 3. punktu veikt konkrētu plānu un projektu ietekmes novērtējumu (par to 2) punktā).

1) Par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu

36. Komisija pārmet Grieķijai, ka vairākas darbības pludmalē starp Eleu un Kalonero Kiparisijas līcī neesot saderīgas ar pasliktināšanās aizliegumu saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu. Tā kā Komisija iebilst pret daudzām dažādām darbībām, pirms analizēju vairākus Komisijas kritikas punktus, vispirms vispārīgi izklāstīšu no pasliktināšanās aizlieguma izrietošās prasības un pēc tam atspoguļošu īpašo jūras bruņurupuču *Caretta caretta* apdraudējumu to vairošanās pludmalēs.

a) Par Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā ietverto kritēriju

37. Darbība atbilst Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktam tikai tad, ja ir nodrošināts, ka tā nerada traucējumu, kas varētu būtiski ietekmēt šīs direktīvas mērķus un it īpaši tajā noteiktos saglabāšanas mērķus [14]. Tādēļ pienākumu neizpildes procedūrā iebildums par 6. panta 2. punkta pārkāpumu ir pamatots tikai tad, ja Komisija no tiesību viedokļa pietiekamā apmērā pierāda, ka dalībvalsts nav veikusi atbilstošus pasākumus, lai izvairītos no tā, ka projektu īstenošana – ciktāl tā ir veikta pēc teritorijas kā īpaši aizsargājamas teritorijas noteikšanas – nenoplicina attiecīgo sugu dzīvotnes, kā arī nerada šīm sugām tādus traucējumus, kas var radīt būtisku ietekmi, ņemot vērā šīs direktīvas mērķi nodrošināt šīs sugas saglabāšanu [15].

38. Tomēr, pierādot Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta pārkāpumu, Komisijai nav jāpierāda cēloņsakarība starp projekta īstenošanu un attiecīgajām sugām nodarīto būtisko traucējumu. Tieši pretēji, pietiek ar to, ka tā pierāda varbūtību vai risku, ka īstenošana var būtiski ietekmēt attiecīgo sugu [16].

39. Lai gan Tiesa varbūtības vai riska kritēriju ir piemērojusi, tikai lai pārbaudītu būtisku ietekmi uz sugām, nav pamata domāt, ka to nevarētu piemērot, arī pārbaudot citu kaitējuma veidu Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta izpratnē, proti, aizsargātu dzīvotņu noplicināšanu.

13 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias* u.c. (C-43/10, EU:C:2012:560, 100. un 102. punkts).

14 — Spriedumi Komisija/Francija (C-241/08, EU:C:2010:114, 32. punkts), Komisija/Spānija (Spānijas brūnais lācis, C-404/09, EU:C:2011:768, 126. punkts) un Komisija/Bulgārija (Kaliakra, C-141/14, EU:C:2016:8, 56. punkts).

15 — Spriedums Komisija/Spānija (Spānijas brūnais lācis, C-404/09, EU:C:2011:768, 128. punkts) un Komisija/Bulgārija (Kaliakra, C-141/14, EU:C:2016:8, 57. punkts).

16 — Spriedums Komisija/Spānija (Spānijas brūnais lācis, C-404/09, EU:C:2011:768, 142. punkts) un Komisija/Bulgārija (Kaliakra, C-141/14, EU:C:2016:8, 58. punkts).

40. Proti, šis kritērijs ir izskaidrojams tādējādi, ka arī projekta iepriekšēja pārbaude saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu ir jāveic tad, ja šāds risks pastāv [17]. Šajā gadījumā atļaujas piešķiršana ir iespējama tikai tad, ja pārbaude parāda, ka teritorijai netiek nodarīts kaitējums vai ja projekts saskaņā ar 6. panta 4. punktu ir pamatots. Šajā ziņā nozīme ir gan aizsargājamām sugām, gan aizsargājamām dzīvotnēm. Tā kā 6. panta 2. un 3. punktam ir jānodrošina vienāds aizsardzības līmenis [18], tas pats kritērijs ir jāpiemēro, pierādot 6. panta 2. punkta pārkāpumu.

41. Taču pierādījums, kas iegūts, izmantojot šo kritēriju, nebūt obligāti nav nešaubīgs pamatojums tam, ka pasākums – piemēram, projektu īstenošana – nav pieņemams. Tieši pretēji, tas var tikt atspēkots, pienācīgi pārbaudot ietekmi uz teritoriju, vai arī pasākums var tikt pamatots saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu [19].

b) Par jūras bruņurupuču *Caretta caretta* apdraudējumu to vairošanās pludmalēs

42. Lietas dalībnieki ir vienisprātis par jūras bruņurupuča *Caretta caretta* reproduktīvo uzvedību. Tas pēc reproduktīvā vecuma sasniegšanas apmēram 20 gadu vecumā dēšanas nolūkā ik pēc diviem trim gadiem atgriežas pludmalē, kur tas ir izšķīlies. Grieķijā dēšanas periods sākas maija beigās un beidzas augusta beigās. Bruņurupucis naktī iznāk no ūdens un sameklē sausāko pludmales vietu, kur tas izrok 40–60 centimetrus lielu alu un izdēj vidēji 120 olas. Divus mēnešus vēlāk mazie bruņurupuči izšķiļas, izlien ārā no smiltīm un rāpjas uz jūru.

43. Jutīga pret traucējumiem – piemēram, skaņu vai gaismu – šajā ziņā it īpaši ir dēšana un mazo bruņurupuču šķilšanās. Mazie bruņurupuči ir ļoti ievainojami, un liela daļa no tiem mirst, pirms tie var vairoties. It īpaši tad, ja tie izšķiļas naktī, no cietzemes nākošs apgaismojums var tos acīmredzami pievilināt un līdz ar to tie novirzās no ceļa, kas ved uz jūru. Turklāt ir jānovērš pasākumi, kas kaitē pludmales kā vairošanās vietas piemērojamībai, piemēram, celtņu būvniecība [20].

44. Tā kā jūras bruņurupuču *Caretta caretta* ligzdu skaits strīda pamatā esošajās pludmalēs pēdējos gados ir pieaudzis, Grieķija aizstāv viedokli, ka dzīvnieks tiekot aizsargāts pietiekami.

45. Taču Komisija pret minēto pamatoti iebilst, ka šobrīd novērojamā dēšana atspoguļo sekmīgo vairošanas apmēram pirms 20 gadiem un līdz ar to ir toreiz piemēroto aizsardzības pasākumu rezultāts. Turklāt ar līdzīgu nosacījumu arī *IUCN* ierobežo tās labvēlīgo vērtējumu par bruņurupuču populāciju Vidusjūrā [21].

46. Papildus ir jānorāda, ka šobrīd konstatējamā sekmīgā vairošanās saskaņā ar NVO *Archelon* ziņojumiem acīmredzot ir ļoti atkarīga no aktīviem aizsardzības pasākumiem, piemēram, ligzdu atzīmēšanas vai nojumju ierīkošanas. Taču šāda veida pasākumi ir tikai pagaidu līdzeklis. Drīzāk Dzīvotņu direktīvā noteikto aizsargājamo sugu aizsargāšanas pienākumu mērķis galvenokārt ir traucējumu un kaitējuma novēršana, lai tās var vairoties to dabiskajās teritorijās bez cilvēka iejaukšanās.

47. Turklāt ligzdu skaita pieaugums neko neliecina par kaitējumu citām aizsargātām vērtībām teritorijā, piemēram, kāpu dzīvotnēm.

17 — Spriedumi *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging* (C-127/02, EU:C:2004:482, 43. punkts), Komisija/Itālija (C-179/06, EU:C:2007:578, 33. punkts) un *Azienda Agro-Zootecnica Franchini* un *Eolica di Altamura* (C-2/10, EU:C:2011:502, 41. punkts).

18 — Spriedumi *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging* (C-127/02, EU:C:2004:482, 36. punkts), Komisija/Francija (C-241/08, EU:C:2010:114, 30. punkts) un Komisija/Spānija (Spānijas brūnais lācis, C-404/09, EU:C:2011:768, 142. punkts).

19 — Spriedums Komisija/Spānija (Spānijas brūnais lācis, C-404/09, EU:C:2011:768, 156. un 192. punkts).

20 — Spriedums Komisija/Grieķija (*Caretta caretta*, C-103/00, EU:C:2002:60, 38. punkts).

21 — Http://www.iucnredlist.org/details/83644804/0.

48. Līdz ar to Tiesa parasti kā nepamatotu noraida argumentu par kaitējuma nepierādīšanu, ja ir konstatējami aizsargāšanas pienākumu pārkāpumi [22].

49. Tādēļ ir jāanalizē atsevišķās apstrīdētās darbības.

c) Par apstrīdētajām darbībām

50. Šī prasības pamata atspoguļojumu gan ļoti negatīvi ietekmē tas, ka Komisija uz vienām un tām pašām problēmām norāda dažādās prasības pieteikuma vietās un, norādot uz pierādījumiem, bieži ļoti vispārīgā veidā atsaucas uz apjomīgiem pielikumiem un tajos daļēji ļoti slikti nokopētām fotogrāfijām. Taču Grieķijai pārmetumi acīmredzami ir zināmi, tāpēc tas tās aizstāvību nav ietekmējis. Turklāt šī argumentācija ir par Savienības kopējā dabas mantojuma [23] aizsardzību pret neatgriezenisku kaitējumu. Saprātīgi piepūloties, no lietas materiālu analīzes arī izriet, ka daži apstrīdētie punkti tiešām liek apšaubīt teritorijas efektīvu aizsardzību. Tādēļ arī Tiesai, neraugoties uz prasības pieteikuma trūkumiem, šī argumentācija būtu jāanalizē.

i) Par māju celtniecību teritorijā Par apstiprinātiem projektiem Ajanaki un Vunaki tuvumā

51. Komisija iebilst, ka teritorijā 2006. un 2010. gadā Ajanaki tuvumā ir tikušas uzbūvētas mājas un ka Vunaki tuvumā 2012. gadā ir tikušas izsniegtas atļaujas attiecībā uz vēl trim brīvdienu mājām [24], kuras tiek būvētas kopš 2013. gada.

52. Grieķija neiebilst pret šo argumentāciju, bet gan pat norāda, ka jau piešķirtas būvniecības atļaujas saskaņā ar Grieķijas tiesībām drīkst turpināt izmantot.

53. Šāda veida būvdarbi tieši kaitē kāpu dzīvotņu veidiem aizsargājamā teritorijā, kurā tie tiek veikti. Turklāt šie būvdarbi un ēku izmantošana rada nopietnu jūras bruņurupuču *Caretta caretta* traucēšanas risku to vairošanās laikā, piemēram, skaņas vai gaismas dēļ. Grieķijas norādītais apstāklis, ka aizsargājamās teritorijas daļā līdz šim esot ticis būvēts salīdzinoši maz, neizslēdz šo kaitējumu.

54. Līdz ar to Grieķijai saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu būtībā bija jāveic pasākumi šī kaitējuma novēršanai aizsargājamā teritorijā.

55. Taču attiecībā uz 2006. gadā uzbūvētajām ēkām ir jāatgādina, ka teritorijas aizsardzība ir piemērojama tikai kopš 2006. gada 19. jūlija. Tā kā Komisija neprecizē, kad ir notikusi būvniecība, attiecībā uz minēto ir konstatējams tikai Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta pārkāpums, kas ir noticis, atļaujot izmantošanu.

56. Attiecībā uz būvniecību kopš 2013. gada ir jānorāda, ka tā nav šīs tiesvedības priekšmets, jo tika veikta tikai pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.

57. Nevar uzreiz izslēgt, ka Grieķijas pasākumi joprojām konstatējamā kaitējuma novēršanai vismaz daļēji bija pretrunā tiesiskajai noteiktībai. Ar šo principu gan nevar pamatot būvniecības atļauju, kas ir tikusi piešķirta, neievērojot teritorijas aizsardzību. Taču, tā kā Komisija nav sniegusi nekādas ziņas par atļauju piešķiršanas brīdi, ir iespējams un attiecībā uz 2006. gadā uzbūvētajām ēkām pat ir jāpieņem, ka atļaujas tika piešķirtas, pirms teritorijas aizsardzība kļuva piemērojama, tātad pirms 2006. gada 19. jūlija [25].

22 — Spriedumi Komisija/Grieķija (*Caretta caretta*, C-103/00, EU:C:2002:60, 31. punkts), Komisija/Grieķija (*Vipera schweizeri*, C-518/04, EU:C:2006:183, 21. punkts) un Komisija/Bulgārija (*Kaliakra*, C-141/14, EU:C:2016:8, 76. punkts).

23 — Skat. spriedumu Komisija/Apvienotā Karaliste (C-6/04, EU:C:2005:626, 25. punkts).

24 — Prasības pieteikuma 17.k. pielikums (pielikumu 449. un nākamās lpp.).

25 — Skat. iepriekš 34. punktu.

58. Taču, kā Tiesa nesen no jauna ir apstiprinājusi, arī šādā gadījumā Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkts būtu piemērojams šo atļauju īstenošanas pasākumiem, ciktāl tie tika veikti pēc 2006. gada 19. jūlija [26]. Tomēr tiesiskā noteiktība, atbilstoši piemērojot Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu, varētu pamatot likumīgas atļaujas izmantošanu [27]. Taču šāda pamatojuma priekšnoteikums būtu attiecīgā būvniecības projekta ietekmes uz aizsargājamās teritorijas aizsardzības mērķiem novērtējums, lai veiktu nepieciešamo izvērtējumu [28].

59. Līdz ar to, tā kā Grieķija nav nedz aizliegusi minētos būvniecības projektus vai to izmantošanu, nedz norādījusi uz to pamatojumu, šī dalībvalsts ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu.

Par plānoto 50 luksusa rezidenču būvniecību starp Ajanaki un Eleu un par četru rezidenču būvniecību Eleas tuvumā

60. Komisija iebilst arī pret projektu saistībā ar 50 luksusa rezidenču būvniecību pludmalē starp Ajanaki un Eleu.

61. Ir gan jāpieņem, ka šāds projekts arī kaitētu kāpu dzīvotnēm un būtiski traucētu bruņurupučus, un tādēļ būtu pretrunā Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktam. Ja Grieķijas iestādes to būvniecību būtu atļāvušas vai pieļāvušas, to arī varētu uzskatīt par pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumu.

62. Tomēr Komisija nav norādījusi uz šādu pārkāpumu.

63. Tās argumentācijā attiecībā uz šo projektu tiek norādīts tikai uz vienu pārkāpumu, proti, ka jau ir tikuši veikti pirmie būvdarbi. Taču saskaņā ar neapstrīdēto Grieķijas argumentāciju būvdarbi pirms būvniecības atļaujas piešķiršanas ir aizliegti. Līdz ar to Komisijai būtu bijis jāpierāda, ka Grieķija nav pietiekami īstenojusi šo aizliegumu. Taču tā to nav izdarījusi. Tādēļ šajā punktā prasība ir jānoraida.

64. Tas pats ir spēkā, ciktāl Komisija norāda, ka "esot paredzēts piešķirt atļaujas" attiecībā uz četru rezidenču būvniecību Eleas tuvumā. Ar iespējamu nodomu vien, kas šobrīd nesaskan ar Grieķijas norādīto visu atļaujas piešķiršanas procedūru apturēšanu, vēl nevar pārkāpt pasliktināšanās aizliegumu.

Starpsecinājums

65. Līdz ar to Grieķija Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu ir pārkāpusi tādējādi, ka tā Ajanaki tuvumā aizsargājamā teritorijā ir atļāvusi māju celtniecību 2010. gadā un citu 2006. gadā uzbūvētu māju izmantošanu, kā arī ir atstājusi spēkā atļauju, kas izsniegta attiecībā uz trim mājām Vunaki tuvumā.

ii) Par pievedceļu un ielu būvniecību

66. Turpinājumā Komisija iebilst pret vairākām ielām, proti, piecu jaunu pludmales pievedceļu atklāšanu, jaunu ielu, kas paralēli pludmalei gar esošu dzelzceļu savieno Kalonero un Eleu, ielu aiz Kalonero pludmales, kas tiekot izmantota kā stāvvieta un nakšņošanai teltīs, kā arī esošo pievedceļu un ielu pārklāšanu ar bitumenu.

Par piecu pludmales pievedceļu būvniecību

26 — Spriedumi Komisija/Spānija (Spānijas brūnais lācis, C-404/09, EU:C:2011:768, 124. un 125. punkts), *Grüne Liga Sachsen* (C-399/14, EU:C:2016:10, 33. punkts) un Komisija/Bulgārija (*Kaliakra*, C-141/14, EU:C:2016:8, 51. un 52. punkts).

27 — Skat. manus secinājumus lietā Komisija/Bulgārija (*Kaliakra*, C-141/14, EU:C:2015:528, 87. punkts).

28 — Spriedumi Komisija/Spānija (Spānijas brūnais lācis, C-404/09, EU:C:2011:768, 157. punkts) un *Grüne Liga Sachsen* (C-399/14, EU:C:2016:10, 56. un 57. punkts).

67. Lai gan Komisija atzīst, ka Grieķijas iestādes jaunos pievedceļus atzina par nelikumīgiem un pieprasīja gan to slēgšanu, gan sākotnējā stāvokļa atjaunošanu, tā šādu rīcību neuzskata par pietiekamu.

68. Grieķija aizstāvoties norāda, ka pludmales pievedceļi pastāvot jau kopš 70. gadu sākuma un tas toreiz esot ticis arī konstatēts ar *res judiata* spēku. Taču no vairāku Grieķijas iestāžu kopīga ziņojuma izriet, ka uz nevienu no pieciem pievedceļiem nav ticis norādīts pirms 2009. gada, ka vismaz trīs no šiem pievedceļiem neatbilda sākotnējiem konstatējumiem un ka toreiz esot tikuši konstatēti nevis pieci, bet gan tikai četri pievedceļi [29].

69. Taču tajā pašā ziņojumā apstiprināts, ka šos pievedceļus uzbūvēja privāts uzņēmums un ka tādēļ tam tika uzlikti naudas sodi [30]. Grieķijas argumentāciju es saprotu tādējādi, ka saistībā ar šīm ielām acīmredzot vēl joprojām norisinās tiesvedības.

70. Tā kā Grieķijas iestādes pievedceļus nav nedz uzbūvējušas, nedz piešķīrušas atļauju attiecībā uz tiem, nedz ir tos pieļāvušas, Grieķijai nevar tikt izteikti pārmetumi par to būvniecību. Ciktāl tiesai vēl ir jānoskaidro to likumība, (vēl) nevar tikt pieprasīts, lai Grieķija rūpējas par to likvidēšanu.

71. Taču Komisija pareizi iebilst, ka Grieķija neaizliedz šo pievedceļu izmantošanu.

72. Proti, Grieķija neņem vērā to, ka pasliktināšanās aizliegums nenozīmē tikai jaunu kaitīgu darbību novēršanu. Drīzāk tas prasa dalībvalstīm veikt arī atbilstošus aizsardzības pasākumus, lai izvairītos no tā, ka darbības noplicina attiecīgo sugu dzīvotnes, kā arī rada šai sugai tādus traucējumus, kuriem var būt būtiska ietekme, ņemot vērā šīs direktīvas mērķi nodrošināt minēto sugu saglabāšanu [31].

73. Līdz ar to Grieķijai būtu bijis jānodrošina, ka ceļu izmantošana nevar būtiski traucēt bruņurupučus vai kaitēt kāpām. Taču šo pienākumu dalībvalsts nav izpildījusi.

74. Tā kā šīs ielas un ceļi atvieglo transportlīdzekļu piekļūšanu pludmalei, tie rada būtisku risku, ka bruņurupuči var tikt traucēti dēšanas un mazuļu šķilšanās periodā, it īpaši skaņas un gaismas dēļ. Turklāt tie paaugstina risku, ka transportlīdzekļi varētu braukt pa pludmali. Tas zināmos apstākļos var tieši izraisīt bruņurupuču nāvi. Smiltis katrā ziņā tiek sabiezinātas, kas apgrūtina vai pat padara par neiespējamu ligzdu rakšanu. Pat nospiedumi smiltīs, kas radušies braukšanas rezultātā, var radīt šķēršļus, kuri mazuļiem, kas ir tikko izšķīlušies, traucē neskartiem sasniegt jūru.

75. Ciktāl pievedceļu attiecīgie beigu posmi šķērso kāpu dzīvotņu veidus, tie rada Savienībās tiesībās aizsargātu platību tiešu zudumu. Pat ja teritorijas noteikšanas brīdī tie jau eksistēja, ir jāpieņem, ka nereglamentētā pludmales apmeklētāju automašīnu novietošana pievedceļu beigu posmā, kā arī to malās rada papildu kaitējumu kāpu ainavai [32]. Arī izbraucieni pludmalē var kaitēt kāpu dzīvotnēm [33]. Turklāt šādi pievedceļi atvieglo nelegālu nakšņošanu teltī kāpās, un tas var radīt papildu kaitējumu [34].

76. Grieķija nevar šos iebildumus atspēkot ar vispārīgu norādi uz tiesvedībām, kas nav noslēgušās. Tas tādēļ, ka, neraugoties uz šādām tiesvedībām, būtībā ir jābūt iespējai veikt pagaidu pasākumus teritorijas aizsardzībai, piemēram, ierobežojot pievedceļu izmantošanu.

29 — 2013. gada decembra ziņojums, prasības pieteikuma pielikumu 357. un nākamās lpp. (ziņojuma 28. un nākamās lpp.); turklāt arī Valsts padomes atzinumā, 37. un 38. lpp., ir minētas nelikumīgi uzbūvētas ielas.

30 — 2013. gada decembra ziņojums, prasības pieteikuma pielikumu 357. un nākamās lpp. (ziņojuma 26. un 27. lpp.).

31 — Spriedums Komisija/Spānija (Spānijas brūnais lācis, C-404/09, EU:C:2011:768, 128. punkts).

32 — Skat. Valsts padomes atzinuma 33. lpp.

33 — Skat. Valsts padomes atzinuma 33. lpp.

34 — Par to turpinājumā, 85. un nākamie punkti.

77. Taču nekas neliecina par to, ka Grieķija būtu centusies veikt šādus aizsardzības pasākumus vai ka tie nebūtu iespējami no Savienības tiesībām izrietošu iemeslu vai faktiskās situācijas dēļ.

78. Līdz ar to šajā ziņā prasība šajā punktā ir pamatota.

Par savienojumu starp Kalonero un Eleu

79. Grieķija turpinājumā norāda, ka savienojums starp Kalonero un Eleu gar eksistējošo dzelzceļu atrodoties tālu no pludmales un ka tam neesot nekādas saistības ar pievedceļiem. Es šo argumentāciju saprotu tādējādi, ka Grieķija attiecībā uz šo posmu uzņemas atbildību, taču tā to uzskata par saderīgu ar pasliktināšanās aizliegumu.

80. Tomēr nav šaubu par to, ka šis savienojums atrodas aizsargājamā teritorijā. Lai gan atbilstoši Grieķijas iesniegtai kartei [35] tas tiešām nešķērso pludmali, tas šķērso vairākus aizsargātus dzīvotņu veidus. Turklāt no tā atzarojas pludmales pievedceļi, kas nozīmē, ka šis posms ir arī pievedceļu sistēmas daļa. Līdz ar to tas vismaz rada kaitējuma iespējamību vai risku attiecībā uz aizsargājamo teritoriju.

81. Lai šajā punktā novērstu nelabvēlīgu spriedumu, Grieķijai būtu bijis jāatspēko šis Komisijas iebildums. Lai to izdarītu, šī dalībvalsts, piemēram, būtu varējusi iesniegt atbilstošu ietekmes novērtējumu, kas pierāda, ka savienojums nerada kaitējumu teritorijai. Tomēr tas netika izdarīts.

82. Tādēļ arī šajā punktā prasība ir pamatota.

Par dažu ielu un ceļu pārklāšanu ar bitumenu

83. Grieķija arī norāda, ka dažu ielu un ceļu pārklāšana ar bitumenu nekādā ziņā neatvieglojot piekļuvi pludmalei, bet gan tikai samazinot putekļu daudzumu un troksni. Taču šī argumentācija nepārliecina. Pat ja šie smilšu ceļi nav pieskaitāmi nevienam no aizsargājamiem dzīvotņu veidiem un nav arī tieši uzskatāmi par potenciālām bruņurupuču ligzdu vietām, smilšu ceļu pārklāšana atvieglo to izmantošanu un līdz ar to piekļuvi pludmalei. Tādējādi šī ceļu izturības palielināšana paaugstināja risku, ka varētu tikt traucēti bruņurupuči un nodarīts kaitējums kāpām.

Starpsecinājums

84. Rezumējot – Grieķija Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu ir pārkāpusi tādējādi, ka tā:

— aizsargājamā teritorijā nav ierobežojusi ceļu izmantošanu tādā veidā, lai tiktu novērsts kaitējums teritorijai un būtiski traucējumi jūras bruņurupučiem *Caretta caretta* to vairošanās laikā;

— aizsargājamā teritorijā ir uzbūvējusi vai vismaz devusi atļauju būvēt savienojumu starp Kalonero un Eleu paralēli dzelzceļam; kā arī

— aizsargājamā teritorijā ir atļāvusi ceļu pārklāšanu ar bitumenu.

iii) Par nakšņošanu teltī ārpus tam paredzētās teritorijas

85. Komisija arī iebilst, ka priežu meža kāpās Eleas pludmales tuvumā regulāri notiek nakšņošana teltī ārpus tam paredzētās teritorijas, bieži treileros. Šī prakse galvenokārt rada problēmu attiecībā uz kāpu un meža dzīvotņu saglabāšanu, taču tā vienlaikus palielina risku, ka attiecīgās personas naktī pludmalē traucē bruņurupučus.

35 — Atbildes raksta 1. pielikums, "X.08a COMPARATIVE MAP HABITAT SEA 2014 & SEA 2002.jpg".

86. Lai gan Grieķija uzsver, ka nakšņošana teltī ārpus tam paredzētās teritorijas esot stingri aizliegta, tā norāda, ka šāda prakse pastāvot jau ilgu laiku. Taču kopš 2013. gada attiecīgās teritorijas tiekot apsargātas, tādēļ situācija esot būtiski uzlabojusies.

87. Tādējādi Grieķija netieši atzīst, ka līdz attiecīgajam brīdim, 2012. gada 1. decembrim, aizliegums nakšņot teltī ārpus tam paredzētās teritorijas Eleas tuvumā netika pietiekami īstenots.

88. Līdz ar to Grieķija Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu ir pārkāpusi tādējādi, ka tā nav pietiekami īstenojusi nakšņošanas teltī ārpus tam paredzētās teritorijas aizliegumu aizsargājamā teritorijā.

iv) Par pludmales bāru darbību

89. Komisija arī iebilst, ka starp Eleu un Kalonero, it īpaši naktī, ir darbojušies vismaz trīs pludmales bāri. Šī darbība gaismas un trokšņa dēļ ir traucējusi bruņurupučus dēšanas laikā, kā arī esot apdraudējusi tikko izšķīlušos mazuļus.

90. Grieķija tikai norāda, ka 2013. un 2014. gadā, tātad tikai pēc attiecīgā termiņa beigām, pludmales bāru darbība esot tikusi aizliegta un pēc tam arī neviens pludmales bārs vairs neesot darbojies. Līdz ar to šī dalībvalsts netieši piekrīt, ka pirms tam, t.i., pirms termiņa beigām, netika pietiekami aizliegti pludmales bāru darbības radītie traucējumi bruņurupučiem.

91. Līdz ar to Grieķija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu tādējādi, ka tā nav pietiekami ierobežojusi pludmales bāru darbību jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēs aizsargājamā teritorijā.

v) Par pludmales izmantošanu

92. Vēl viens Komisijas pārmetums attiecas uz pludmales mēbelēm, it īpaši saulessargiem un krēsliem, kuras izīrētāji pa nakti atstājot pludmalē, kā arī ar koku pārsegtiem ceļiem pludmalē. Tie ierobežojot vietu ligzdām un kaitējot bruņurupučiem.

93. Grieķija netieši piekrīt šai kritikai, norādot tikai uz to, ka kopš 2013. gada, tātad pēc attiecīgā termiņa beigām, saulessargi un krēsli tiekot izīrēti tikai ārpus vairošanās pludmalēm Kalonero tuvumā.

94. Līdz ar to Grieķija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu tādējādi, ka tā nav pietiekami ierobežojusi pludmales mēbeļu izīrēšanu un ar koku pārklātu ceļu izveidošanu jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēs aizsargājamā teritorijā.

vi) Par pludmales tīrīšanu ar kravas automobiļiem

95. Komisija arī iebilst pret to, ka pludmales daļēji tiek tīrītas ar kravas automobiļiem. Tādējādi tiek sabiezinātas smiltis un var tikt izpostītas sadētās olas.

96. Lai gan Grieķija norāda, ka atbilstoši kopš 2013. gada vidus spēkā esošajām tiesību normām par pludmales izmantošanu pludmales tīrīšana ar transportlīdzekļiem bruņurupuču vairošanās periodā esot aizliegta, smiltis var sabiezināt arī šādu transportlīdzekļu izmantošana ārpus vairošanās perioda.

97. Tomēr šis prasības pamats ir jānoraida, jo Grieķija, nevienam neiebilstot, norāda, ka runa bija par vienu atsevišķu gadījumu, kurš norisinājās ilgi pirms pirmā lūguma sniegt atzinumu. Līdz ar to Komisija nesniedz nevienu pietiekami pamatotu norādi par to, ka, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, bija nepieciešami papildu pasākumi šādu tīrīšanas pasākumu novēršanai.

vii) Par gaismas piesārņojumu

98. It īpaši attiecībā uz Kalonero teritoriju Komisija iebilst pret bruņurupuču traucēšanu ar gaismu, kas nāk no restorāniem, viesnīcām un veikaliem, kā arī ielu apgaismojuma. Šādā veidā it īpaši tikko izšķīlušies bruņurupuči tiekot novirzīti no to ceļa, kas ved uz jūru, kā arī tiekot traucēti bruņurupuči dēšanas laikā.

99. Grieķija norāda, ka apgaismojums daudzos gadījumos tiekot izmantots jau ilgu laiku, un paziņo, ka nākotnē tikšot veikti pasākumi šādu traucējumu novēršanai.

100. Līdzīgi kā ceļu pludmales tuvumā gadījumā arī šajā gadījumā dalībvalstīm ir jāveic atbilstoši pasākumi, lai novērstu esošo darbību radītos traucējumus [36]. Tā kā līdz šim tika pausts tikai nodoms par šādiem pasākumiem, prasība arī šajā punktā ir pamatota.

101. Līdz ar to Grieķija Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu ir pārkāpusi tādējādi, ka tā nav pietiekami ierobežojusi gaismas piesārņojumu jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēs aizsargājamā teritorijā.

viii) Par smilšu iegūšanu starp Ajanaki un Eleu

102. Komisija Grieķijai arī pārmet to, ka tā ir devusi atļauju smilšu ieguvei starp Ajanaki un Eleu. Taču Grieķija apstrīd šādu gadījumu. Tā kā Komisija tās pārmetumu neprecizē tuvāk, prasība šajā punktā ir jānoraida.

ix) Par zemes izmantošanas lauksaimnieciskai darbībai paplašināšanu kāpās

103. Zemes izmantošanas lauksaimnieciskai darbībai paplašināšana kāpās ir vēl viens Komisijas pārmetums.

104. Taču Grieķija norāda, ka pēdējos 20 gados zemes izmantošana lauksaimnieciskai darbībai drīzāk esot samazinājusies. Arī Valsts padomes atzinumā ir norādīts tikai tas, ka aizsargājamā teritorijā tiekot turpināta zemes izmantošana lauksaimnieciskai darbībai, taču nekas netiek minēts par tās paplašināšanu [37].

105. Komisija tās pārmetumu pierāda tikai ar vienu fotogrāfiju no argumentētā atzinuma, no kuras nevar saprast, ko tajā domāts attēlot. Tādēļ ar to nevar atspēkot Grieķijas argumentāciju. Līdz ar to arī šajā punktā prasība ir jānoraida.

106. Komisija kritizē arī kāpu uzaršanu starp Eleu un Ajanaki, kas ir notikusi starp 2013. gada 20. februāri un 3. martu. Taču šis kaitējums tika nodarīts tikai pēc Komisijas noteiktā termiņa beigām, tādēļ šajā tiesvedībā tam nav nozīmes.

107. Mazāk ticama šķiet arī Komisijas argumentācija par apdraudējumu, ko bruņurupučiem rada aitu esamība pludmalē. Grieķija pārliecinoši norāda, ka šajā ziņā nevar būt runa par aitu ganībām, jo pludmalē neaugot augi, ar kuriem aitas varētu baroties. Drīzāk ir jāpieņem, ka nofotografētās aitas [38] ceļā starp divām ganībām tika dzītas pāri pludmalei. Tas, ka aitas šajā ziņā varētu sabojāt bruņurupuču dējumu līdz pat 50 cm dziļumā, nav ticams.

36 — Skat. iepriekš 71.–73. punktu.

37 — Valsts padomes atzinuma 33. lpp.

38 — Skat. 16. un 17. fotoattēlu prasības pieteikuma pielikuma 60. un 61. lpp.

x) Par traucējumiem jūrā

108. Visbeidzot Komisija iebilst arī pret zvejas pieļaušanu pretī pludmalei esošajos ūdeņos. Šajā ziņā tā pamatojas uz NVO *Archelon* ziņojumiem, atbilstoši kuriem vietējie zvejnieki tiešā pludmaļu tuvumā naktī regulāri šķērsām pludmalei uzstādot noenkurotus peldošus tīklus vairāku simtu metru garumā. Turklāt lielāki kuģi dēšanas sākumā maijā un šķilšanās perioda beigās oktobrī daļēji līdz vienam kilometram no pludmales zvejojot ar traļiem, lai gan paredzētais attālums esot vismaz pusotra jūras jūdze. Lai gan šādi pārkāpumi, pateicoties radaru uzraudzībai, tiekot atklāti un sodīti, sodiem neesot preventīvas iedarbības [39].

109. Komisijas ieskatā pastāv būtisks risks, ka bruņurupuči ceļā uz dēšanu vai atpakaļceļā varētu nokļūt tīklos un noslīkt.

110. Turpretim Grieķija apgalvo, ka zveja gandrīz nenotiekot. Risks esot ļoti ierobežots, it īpaši tādēļ, ka izskalotajiem mirušajiem bruņurupučiem neesot saistības ar attiecīgiem pārkāpumiem. Ja bruņurupuči nonākot tīklos, zvejnieki tos uzreiz palaižot brīvībā.

111. Taču Grieķijas argumentācija nepārliecina.

112. Attiecībā uz argumentāciju par zvejas apjomu ir jānorāda, ka tā ir pārāk vispārīga un tajā netiek analizēti konkrētie *Archelon* apgalvojumi.

113. Grieķija nenoraida apstrīdēto praksi kā tādu.

114. Ir acīmredzami, ka zveja ar tīkliem pludmales tuvumā rada būtisku risku bruņurupučiem, jo tie dēšanas periodā tur atrodas lielā daudzumā. Tādēļ it īpaši vietējā zveja ar noenkurotiem peldošiem tīkliem tiešā pludmales tuvumā nav pieņemama.

115. Taču arī zvejniecība ar traļiem nedaudz lielākā attālumā apdraud bruņurupučus. Ar sodiem par atrašanos pārāk tuvu krastam acīmredzot nepietiek, lai novērstu apdraudējumu bruņurupučiem.

116. Līdz ar to Grieķija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu tādējādi, ka tā nav pietiekami ierobežojusi zveju pretī jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēm aizsargājamā teritorijā.

117. Turklāt Komisija iebilst arī pret brīvdienu laivu un ūdens velosipēdu izmantošanu pretī pludmalei, taču šajā ziņā vispārīgi izmantotajos NVO *Archelon* ziņojumos attiecībā uz minēto nav ietverta nekāda informācija. Tādēļ šajā ziņā prasība ir jānoraida.

xi) Starpsecinājums

118. Rezumējot – Grieķija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu tādējādi, ka tā aizsargājamā teritorijā:

— ir atļāvusi Ajanaki tuvumā māju celtniecību 2010. gadā un citu 2006. gadā uzbūvētu māju izmantošanu, kā arī ir atstājusi spēkā atļauju, kas izsniegta attiecībā uz trim mājām Vunaki tuvumā;

39 — Prasības pieteikuma 18. pielikums, 495. un 496. lpp.

— nav ierobežojusi ceļu izmantošanu tādā veidā, lai tiktu novērsts kaitējums teritorijai un būtiski traucējumi jūras bruņurupučiem *Caretta caretta* to vairošanās laikā, ir uzbūvējusi vai vismaz devusi atļauju būvēt savienojumu starp Kalonero un Eleu paralēli dzelzceļam, kā arī ir atļāvusi ceļu pārklāšanu ar bitumenu;

— nav pietiekami īstenojusi aizliegumu nakšņot teltī ārpus tam paredzētās teritorijas;

— nav pietiekami ierobežojusi pludmales bāru darbību jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēs;

— nav pietiekami ierobežojusi pludmales mēbeļu izīrēšanu un ar koku pārklātu ceļu izveidošanu jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēs;

— nav pietiekami ierobežojusi gaismas piesārņojumu jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēs un

— nav pietiekami ierobežojusi zveju pretī jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēm.

2) Par ietekmes novērtējumu

119. Komisija Grieķijai pārmet arī to, ka tā nav novērtējusi konkrētu darbību ietekmi saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu. Šajā tiesību normā ir noteikta novērtēšanas procedūra, kuras mērķis ir ar iepriekšējas kontroles palīdzību nodrošināt, lai plāni vai projekti, kas nav tieši saistīti vai nepieciešami konkrētās teritorijas apsaimniekošanai, bet kas varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, tiktu atļauti tikai tad, ja netiek izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība [40].

120. Lai gan IV.B.1 c) punktā minētās darbības nešaubīgi tika veiktas, sākot ar brīdi, kad kļuva piemērojams pasliktināšanās aizliegums saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktu, tātad pēc 2006. gada 19. jūlija [41], priekšnoteikums, lai konstatētu ietekmes novērtējuma veikšanas pienākuma pārkāpumu saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu, ir tāds, ka Grieķijas iestādes attiecībā uz konkrēto darbību atļauju ir piešķīrušas pēc šī datuma. Alternatīvi Komisija varētu arī iebilst, ka konkrētas darbības var tikt veiktas, nesaņemot nekādu atļauju, lai gan attiecībā uz tām to rakstura dēļ ir jāveic ietekmes novērtējums [42].

121. Taču Komisija saistībā ar lielāko daļu apstrīdēto pasākumu nenorāda uz nevienu no šiem abiem punktiem. It īpaši Komisija parasti nenorāda uz iespējamu atļauju piešķiršanas datumu; lielākajā daļā gadījumu trūkst pat jebkādas norādes uz to, ka vispār ir tikusi piešķirta atļauja.

122. Tikai attiecībā uz projektu par trīs brīvdienu māju celtniecību Vunaki tuvumā no lietas materiāliem var secināt, ka attiecībā uz to atļauja ir tikusi piešķirta 2012. gadā [43]. Kā jau norādīts, šis projekts varētu samazināt kāpu platības un traucēt jūras bruņurupučus *Caretta caretta*. Tādēļ saistībā ar atļauju bija jāveic ietekmes novērtējums.

123. Līdz ar to Grieķija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu tādējādi, ka tā 2012. gadā ir piešķīrusi atļauju attiecībā uz trim brīvdienu mājām Vunaki tuvumā teritorijā "Kiparisijas kāpas", pirms tam neveicot šī projekta atbilstošu ietekmes novērtējumu, ņemot vērā šīs teritorijas aizsardzības mērķus. Pārējā daļā prasība šajā punktā ir jānoraida.

40 — Spriedumi *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging* (C-127/02, EU:C:2004:482, 34. punkts), kā arī *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias* u.c. (C-43/10, EU:C:2012:560, 110. punkts).

41 — Skat. iepriekš 34. punktu.

42 — Skat. manus secinājumus lietā *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging* (C-127/02, EU:C:2004:60, 30.–37. punkts).

43 — Prasības pieteikuma 17.k pielikums (pielikumu 449. un nākamās lpp.)

C – *Par sugu aizsardzību*

124. Komisija pārmet Grieķijai, ka tā ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta b) un d) apakšpunktu tādējādi, ka tā nav veikusi pasākumus, kas nepieciešami, lai izveidotu un piemērotu efektīvu sistēmu stingrai jūras bruņurupuču *Caretta caretta* aizsardzībai Kiparisijas līcī ar mērķi novērst jebkuru šīs sugas traucēšanu vairošanās periodā un jebkuru darbību, kas varētu noplicināt vai iznīcināt to vairošanās vietas.

125. Saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punktu dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām dzīvnieku sugām to dabiskās izplatības areālā izveidotu stingras aizsardzības sistēmu, atbilstoši kurai ir aizliegta minēto sugu īpatņu apzināta traucēšana, jo īpaši to vairošanās, mazuļu attīstības, ziemas guļas un migrāciju laikā (12. panta 1. punkta b) apakšpunkts), kā arī vairošanās vai atpūtas vietu noplicināšana vai iznīcināšana (12. panta 1. punkta d) apakšpunkts). Šīs prasības ir spēkā jau kopš Dzīvotņu direktīvas transponēšanas termiņa beigām, tātad kopš 1994. gada.

126. Šādai stingras aizsardzības sistēmai jāļauj efektīvi novērst Dzīvotņu direktīvas IV pielikuma a) daļā uzskaitīto dzīvnieku sugu jebkādu apzinātu traucēšanu, jo īpaši to vairošanās laikā, un vairošanās vietu noplicināšanu vai iznīcināšanu [44]. Attiecībā uz apzināta rakstura nosacījumu Tiesa ir nolēmusi, ka tas var tikt izpildīts tikai tad, ja ir pierādīts, ka traucējuma izdarītājs ir vēlējies saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punktu aizliegtu kaitējumu aizsargātai dzīvnieku sugai vai vismaz ir pieļāvis šāda kaitējuma iespējamību [45].

127. Šo pienākumu transponēšana uzliek dalībvalstīm pienākumu ne vien pieņemt pilnīgu tiesisko regulējumu, bet arī īstenot šajā ziņā konkrētus un specifiskus aizsardzības pasākumus [46]. Šiem preventīvajiem pasākumiem ir jābūt saskaņotiem un koordinētiem [47].

128. Gan pilnīgajam tiesiskajam regulējumam, gan saskaņotajiem un koordinētajiem preventīvajiem aizsardzības pasākumiem ir jāatbilst konkrētajām jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vajadzībām to vairošanās laikā. Tādēļ ir jāatgādina, ka it īpaši dēšana un jauno bruņurupuču šķilšanās ir jutīga pret konkrētiem traucējumiem, piemēram, troksni vai gaismu. Tikko izšķīlušies bruņurupuči ir ļoti ievainojami, un liela daļa no tiem mirst, pirms tie var vairoties. It īpaši tad, ja tie izšķiļas naktī, gaisma no cietzemes var tos acīmredzami pievilināt, tā ka tie nedodas jūras virzienā. Turklāt ir jānovērš pasākumi, kas kaitē pludmales kā vairošanās vietas piemērotībai, piemēram, celtņu būvniecība [48].

1) Par pilnīgu tiesisko regulējumu

129. Komisija vispirms iebilst, ka nepastāvot pilnīgs tiesiskais regulējums, un pamatojas galvenokārt uz to, ka Grieķija šo nepilnību esot atzinusi pirmstiesas procedūrā.

130. Grieķija iebilst pret šo argumentāciju un šajā ziņā pamatojas uz lielu skaitu tiesību normu, kurām esot jāveicina jūras bruņurupuču *Caretta caretta* aizsardzība. Sagatavošanā esošajam Prezidenta dekrētam par teritorijas aizsardzību esot tikai jāapkopo un jākonsolidē pastāvošās tiesību normas.

131. Lai gan Komisija uzskata, ka Grieķija tādējādi izsakās pretēji pirmstiesas procedūrā izvirzītajai argumentācijai, tās norādītās [teksta] daļas tikai parāda, ka Grieķija papildu tiesību normu pieņemšanā saskatīja zināmas priekšrocības, taču ne to, ka Grieķija tās uzskata par nepieciešamām.

44 — Spriedumi Komisija/Francija (*Cricetus cricetus*, C-383/09, EU:C:2011:369, 19.–21. punkts un tajos minētā judikatūra) un Komisija/Kipra (*Natrix n. cypriaca*, C-340/10, EU:C:2012:143, 62. punkts).

45 — Spriedums Komisija/Spānija (*Lutra lutra*, C-221/04, EU:C:2006:329, 71. punkts).

46 — Spriedumi Komisija/Īrija (C-183/05, EU:C:2007:14, 29. punkts) un Komisija/Kipra (*Natrix n. cypriaca*, C-340/10, EU:C:2012:143, 60. punkts).

47 — Spriedumi Komisija/Grieķija (*Vipera schweizeri*, C-518/04, EU:C:2006:183, 16. punkts), Komisija/Īrija (C-183/05, EU:C:2007:14, 30. punkts) un Komisija/Kipra (*Natrix n. cypriaca*, C-340/10, EU:C:2012:143, 61. punkts).

48 — Skat. iepriekš 43. punktu.

132. Līdz ar to priekšnoteikums prasības apmierināšanai ir Grieķijas likumdošanas nepilnību pierādīšana. Taču diemžēl Komisija tikai norāda, ka ar konkrētām tiesību normām nepietiek vai ka tās ir pārāk vispārīgas. Tomēr šī argumentācija neparāda, ka Grieķijas norādītās tiesību normas kopumā būtu nepilnīgas.

133. Taču no strīda satura visaptveroša vērtējuma izriet, ka Grieķijas tiesību normas vismaz attiecīgajā brīdī bija nepilnīgas. Proti, minētais izriet no bruņurupuču vajadzībām, ar to aizsardzību saistītiem un jau konstatētiem Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā noteiktā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumiem un jaunākajām Grieķijas tiesību normām.

134. Nodrošināt nepieciešamo aizsardzību būtu salīdzinoši vienkārši, ja attiecīgās pludmales no maija līdz oktobrim tiktu pilnīgi slēgtas un tiktu arī aizliegti projekti, kuri tām varētu nodarīt ilgstošu kaitējumu, tātad, piemēram, ēku būvniecība vai smilšu iegūšana.

135. Taču ir arī iespējams savienot pludmaļu izmantošanu, it īpaši tūrismam, ar bruņurupuču aizsardzību, kas acīmredzami ir Grieķijas mērķis. Priekšnoteikums tam gan ir būtiski sarežģītākas tiesību normas, kurās būtu sīki noteikts, kādas darbības pludmalēs ir atļautas vai aizliegtas [49].

136. Grieķija pa šo laiku ir arī pieņēmusi šādas tiesību normas, proti, ministrijas dekrētus par būvniecības atļauju nepiešķiršanu un pludmaļu izmantošanu. Taču neatkarīgi no tā, vai tajos ietvertās tiesību normas patiešām pilnveido tiesisko regulējumu vai arī tās joprojām ir nepilnīgas, ar minētajām tiesību normām nevar tikt atspēkoti Komisijas iebildumi. Tas tādēļ, ka tās *pirmo reizi* tika pieņemtas 2013. gada maijā un jūlijā, tātad pēc attiecīgā termiņa beigām. Tā kā 2012. gada 1. decembrī līdzīgas tiesību normas vēl nebija spēkā, tiesiskais regulējums tobrīd bija nepilnīgs.

137. Turklāt tiesību akti, kuri ir pastāvīgi jāpapildina, nav piemēroti pilnīga tiesiskā regulējuma izveidošanai. Tas tādēļ, ka vienmēr pastāv risks, ka savlaicīga papildināšana kādu dienu netiks veikta [50].

138. No konstatētajiem Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā noteiktā pasliktināšanās aizlieguma pārkāpumiem arī izriet, ka nav efektīvu tiesību normu, kas pludmales pievedceļu izmantošanu un apgaismojuma izmantošanu pludmales tuvumā ierobežotu tiktāl, ka tiek novērsta bruņurupuču traucēšana dēšanas un mazuļu šķilšanās laikā.

139. Šo secinājumu apstiprina Valsts padomes atzinums, kurā tiek konstatēts, ka Grieķijas saistību izpildīšanai Eiropas līmenī steidzami ir nepieciešams konsolidēts tiesiskais regulējums par teritorijas aizsardzību [51].

140. Līdz ar to Grieķija ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta b) un d) apakšpunktu tādējādi, ka tā nav pieņēmusi pilnīgu tiesisko regulējumu jūras bruņurupuču *Caretta caretta* aizsardzībai aizsargājamā teritorijā "Kiparisijas kāpas".

2) Par konkrētajiem aizsardzības pasākumiem

141. Komisija iebilst ne tikai pret nepilnīgu tiesisko regulējumu, bet arī pret nepietiekamiem konkrētiem aizsardzības pasākumiem.

49 — Piemēram, iebildumi spriedumā Komisija/Grieķija (*Caretta caretta*, C-103/00, EU:C:2002:60, 34.–38. punkts).

50 — NVO *Archelon*, minēts 3. zemsvītras piezīmē, 8. un 9. lpp., Bernes konvencijas Pastāvīgajai komitejai pat apgalvoja, ka būvatļauju piešķiršanas procedūras varot tikt apturētas tikai uz ilgākais trim gadiem un tādēļ šī apturēšana zaudēšot savu spēku 2016. gadā, ja savlaicīgi netikšot pieņemts atbilstošs pastāvīgs tiesiskais regulējums teritorijas aizsardzībai.

51 — Atzinuma 39. un 40. lpp.

142. Šajā ziņā visi līdz šim konstatētie Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta pārkāpumi pamato arī 12. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētā traucēšanas aizlieguma pārkāpumus. Tas tādēļ, ka tie visi kopā ietver arī traucējumus jūras bruņurupučiem *Caretta caretta*. Šie traucējumi, ņemot vērā Tiesas judikatūru [52], bija arī apzināti. Tas tādēļ, ka pludmaļu nozīme attiecībā uz bruņurupuču vairošanos attiecīgajā teritorijā ir vispārīgi zināma. Tādēļ attiecīgo darbību gadījumā traucējumu iespējamība tiek vismaz pieļauta.

143. Atšķirības starp Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punkta un 12. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērojamību laikā izpaužas, piemēram, 2006. gadā uzbūvēto ēku gadījumā. Kamēr attiecībā uz šo pasākumu 6. panta 2. punkta pārkāpums nav konstatējams, jo paliek neskaidrs, vai celtniecība notika pirms vai pēc tam, kad šī tiesību norma kļuva piemērojama [53], 12. pants bija piemērojams jau kopš 1994. gada. Līdz ar to ar šo māju celtniecību tika pārkāpts aizliegums traucēt jūras bruņurupučus *Caretta caretta*.

144. Šo pārkāpumu konstatēšana parāda, ka ar konkrētajiem aizsardzības pasākumiem vēl nepietiek un ka Grieķija šajā ziņā ir pārkāpusi Dzīvotņu direktīvas 12. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

145. Turpretim vairošanās un atpūtas vietu noplicināšana visu šo darbību gadījumā nav tikusi pierādīta. Proti, Komisija nepierāda, ka kaitējums tiek nodarīts pludmalēm, kurās jūras bruņurupuči *Caretta caretta* rok savas ligzdas. Līdz ar to šajā ziņā nevar tikt konstatēts 12. panta 1. punkta d) apakšpunkta pārkāpums.

V – **Par tiesāšanās izdevumiem**

146. Atbilstoši Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Turpretim, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, lietas dalībnieki saskaņā ar 138. panta 3. punktu sedz savus tiesāšanās izdevumus paši. Lai gan Grieķijai spriedums pārsvarā ir nelabvēlīgs, būtiski Komisijas prasības pamati nav vai ir tikai daļēji pamatoti. Tāpēc katram lietas dalībniekam savi tiesāšanās izdevumi būtu jāsedz pašam.

VI – **Secinājumi**

147. Tādējādi ierosinu Tiesai nospriest šādi:

1) atzīt Komisijas 2015. gada 16. jūnijā iesniegto Grieķijas Valsts padomes 2015. gada 8. aprīļa atzinumu kā pierādījumu;

2) Grieķijas Republika ir pārkāpusi Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6. panta 2. punktu, kā arī 12. panta 1. punkta b) apakšpunktu tādējādi, ka tā teritorijā "Kiparisijas kāpas" ("Θίνες Κυπαρισσίας", *Natura 2000* kods GR2550005):

   — ir atļāvusi Ajanaki tuvumā māju celtniecību 2010. gadā un citu 2006. gadā uzbūvētu māju izmantošanu, kā arī ir atstājusi spēkā atļauju, kas izsniegta attiecībā uz trim mājām Vunaki tuvumā;

52 — Skat. iepriekš 126. punktu.

53 — Skat. iepriekš 55. punktu.

— nav ierobežojusi ceļu izmantošanu tādā veidā, lai tiktu novērsts kaitējums teritorijai un būtiski traucējumi jūras bruņurupučiem *Caretta caretta* to vairošanās laikā, aizsargājamā teritorijā ir uzbūvējusi vai vismaz devusi atļauju būvēt savienojumu starp Kalonero un Eleu paralēli dzelzceļam, kā arī ir atļāvusi ceļu pārklāšanu ar bitumenu aizsargājamā teritorijā;

— nav pietiekami īstenojusi aizliegumu nakšņot teltī ārpus tam paredzētās teritorijas;

— nav pietiekami ierobežojusi pludmales bāru darbību jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēs;

— nav pietiekami ierobežojusi pludmales mēbeļu izīrēšanu un ar koku pārklātu ceļu izveidošanu jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēs;

— nav pietiekami ierobežojusi gaismas piesārņojumu jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēs un

— nav pietiekami ierobežojusi zveju pretī jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmalēm.

3) Grieķijas Republika ir pārkāpusi Direktīvas 92/43 6. panta 3. punktu tādējādi, ka tā 2012. gadā ir piešķīrusi atļauju attiecībā uz trim brīvdienu mājām Vunaki tuvumā teritorijā "Kiparisijas kāpas", pirms tam neveicot šī projekta atbilstošu ietekmes novērtējumu, ņemot vērā šīs teritorijas aizsardzības mērķus;

4) Grieķijas Republika ir pārkāpusi Direktīvas 92/43 12. panta 1. punkta b) apakšpunktu tādējādi, ka tā 2006. gadā Ajanaki tuvumā ir atļāvusi būvdarbus jūras bruņurupuču *Caretta caretta* vairošanās pludmaļu tuvumā;

5) Grieķijas Republika ir pārkāpusi Direktīvas 92/43 12. panta 1. punkta b) un d) apakšpunktu tādējādi, ka tā nav pieņēmusi pilnīgu tiesisko regulējumu jūras bruņurupuču *Caretta caretta* aizsardzībai aizsargājamā teritorijā "Kiparisijas kāpas";

6) pārējā daļā prasību noraidīt;

7) Eiropas Komisija un Grieķijas Republika savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.